

УДК 657.1

Воронко О.С.

к.е.н., доцент

*доцент кафедри аудиту, аналізу та оподаткування
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів, Україна*

МІСЦЕ АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УПРАВЛІННІ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Успішне функціонування підприємства в ринкових умовах можливе лише за умов здійснення безперервного руху грошових коштів – їх надходження (приплив) та витрачання (відтік), забезпечення наявності певного вільного залишку на рахунках банку.

Питаннями, пов'язаними з оптимізацією грошових потоків підприємств займалося багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: І. О. Бланк, М. Д. Білик, О. Демініна, Л. О. Добрик, Г. О. Крамаренко, Г. А. Семенов, В. З. Бугай та ін. Незважаючи на велику кількість наукових праць дане питання потребує подальшої розробки та поглибленого дослідження.

Аналіз руху потоків грошових коштів дає змогу вивчити їх динаміку, визначити суму перевищення надходжень над витратами, що дозволяє робити висновки про можливість внутрішнього самофінансування.

Управління грошовими потоками ґрунтується на принципах: інформаційної достовірності, збалансованості, ефективності та ліквідності. Принцип інформаційної достовірності передбачає створення необхідної та достатньої інформаційної бази за міжнародними стандартами. Принцип збалансованості передбачає оптимізацію грошових потоків за видами, обсягами, часовими інтервалами та іншими суттєвими характеристиками. Принцип ефективності передбачає мобілізацію тимчасово вільних коштів у фінансові інвестиції. Принцип ліквідності передбачає синхронізацію позитивного та негативного грошового потоків за всіма часовими інтервалами.

Мета аналізу – оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення прийняття управлінських рішень з оптимізації грошового потоку [1].

Наявність у підприємства коштів нерідко пов'язується з його прибутковістю. Проте, ми вважаємо, що такий зв'язок не є очевидним. Підприємство може бути прибутковим за даними бухгалтерського обліку і одночасно відчувати значні труднощі у грошових коштах, що може викликати соціально-економічну напруженість у взаєминах з контрагентами, фінансовими органами, працівниками підприємства і в кінцевому підсумку привести до банкрутства.

Основними етапами управління грошовими потоками є:

– облік руху грошових коштів;

- аналіз потоків готівки;
- складання бюджету руху грошових коштів.

Управління грошовими потоками є особливо важливими для:

- регулювання ліквідності балансу;
- оптимізації оборотних активів (оцінка короткотермінової потреби у грошових коштах, управління матеріальними запасами та дебіторською заборгованістю);
- планування часових параметрів капітальних затрат та джерел їх фінансування;
- управління поточними витратами та їх оптимізація при виробництві та реалізації продукції (робіт, послуг).

Грошові потоки формуються у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Інвестиційна діяльність – це придбання і реалізація тих необоротних активів і тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до зміни розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Існує два методи визначення обсягу грошового потоку – прямий та непрямий.

Прямий метод ґрунтується на визначенні руху грошових засобів за рахунками підприємства, починаючи від реалізації товарів (продукції, робіт, послуг).

Його перевагами є:

- визначення основних джерел надходження і напрямків вибуття грошових засобів;
- оперативність висновків щодо достатності засобів для платежів за поточними зобов'язаннями;
- визначення взаємозв'язку між обсягом реалізації продукції та грошовим виторгом за звітний період;
- визначення рахунків, що формують найбільше надходження та вибуття грошових засобів;
- використання одержаної інформації для прогнозування грошових потоків;
- контроль всіх надходжень та видів вибуття грошових засобів.

З позиції стратегічного розвитку цей метод дозволяє оцінити ліквідність та платоспроможність підприємства. Проте його суттєвим недоліком є відсутність прямого взаємозв'язку між зміною обсягу грошових засобів та фінансовим результатом діяльності (прибутком) [2].

При його використанні грошовий потік розраховують як різницю між надходженням грошових коштів та витратами, які пов'язані з їх виплатами.

Непрямий метод передбачає перегрупування даних звіту про фінансові результати з метою перерахунку фінансових потоків у грошові за звітний період. Розрахунок чистого грошового потоку здійснюють за видами діяльності та по підприємству в цілому.

Перевага непрямого методу полягає в тому, що він дозволяє встановити зв'язок між фінансовим результатом та власними оборотними засобами. З його допомогою можна оперативнo виявити іммобілізовані грошові засоби і визначити шляхи їх мобілізації.

Недоліки методу проявляються у високій трудомісткості при складанні аналітичного звіту зовнішнім користувачам, а також недостатності інформації фінансової звітності при визначенні грошових потоків (виникає потреба залучення додаткових внутрішніх джерел інформації) [3].

Ми вважаємо, що при проведенні аналізу доцільно застосовувати як прямий так і непрямий методи, які дозволяють всебічно оцінити грошові потоки і їх оптимізувати.

Однією з основних умов підвищення темпів економічного зростання підприємства, зниження його залежності від зовнішніх джерел фінансування є збільшення розміру чистого грошового потоку, що може бути забезпечено за рахунок скорочення абсолютної суми та відносного рівня постійних та змінних витрат; вибору оптимального методу нарахування амортизації; здійснення ефективної цінової політики, яка зумовить підвищення прибутковості операційної діяльності.

На нашу думку, грошові кошти являються тим фінансовим інструментом, що дає змогу регулювати рівновагу між чистим оборотним капіталом і потребою в оборотному капіталі. Підприємства повинні володіти певним обсягом обігового капіталу, щоб мати змогу у визначений термін і повністю розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Таким чином, успішне функціонування підприємства в ринкових умовах можливе лише за умов здійснення безперервного руху грошових коштів – їх надходження та витрачання, забезпечення наявності певного вільного залишку на рахунках банку.

Список використаних інформаційних джерел

1. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств від 28.07.2006р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uazakon.com/big/text892/pg1.htm>,
2. Остафійчук С. М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / С. М. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – С. 215-220.
3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник – 3-тє вид., випр. і доп. / Г. В. Савицька – К. : Знання, 2007. – 668с.